

VERSLAG van de hybride vergadering van de Financiële Audit Commissie van 11 oktober 2023

Voorzitter:

Mevrouw drs. S. Kennedy-Doornbos (CU)

Aanwezig:

De heer H. Bakker (gedeputeerde)

De heer H. Adriani (PvdA), de heer S. Berlijn (UtrechtNu!), de heer ing. L.C. van den Dikkenberg (SGP), de heer D. Gilissen (VVD), de heer B. de Hartog (FvD), de heer V. Janssen (VVD), de heer M. Koren (CDA), de heer J.W. Langenbach (D66), de heer W. Limmen (Volt), mevrouw J. Matser (GroenLinks), mevrouw A. Oude Luttikhuis (BBB), de heer H. Wolting (ChristenUnie)

Van ambtelijke zijde aanwezig:

Mevrouw F. Beugelsdijk (griffier), mevrouw A. Hoenderdos-Metselaar (Randstedelijke Rekenkamer), de heer N. El Mansouri, de heer N. Nellestijn (Statengriffie), de heer R.Poort (Statengriffie), mevrouw C. Koets (Concernmanager Bedrijfsvoering), mevrouw D. Muda (Notuleerservice Nederland).

Opening en algemeen

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering om 9.00 uur en heet iedereen van harte welkom.

2. Vaststellen agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

3. Mededelingen

De voorzitter geeft het woord aan gedeputeerde Bakker.

Gedeputeerde Bakker deelt mee dat de FAC binnen enkele weken een brief zal ontvangen met een verder uitgewerkte planning van P&C-cyclus voor 2024.

De heer Janssen verzoekt aan de griffie en de voorzitter om die brief te agenderen voor de volgende FAC.

De voorzitter heeft dat genoteerd. Zij geeft vervolgens de heer Janssen het woord voor een mededeling.

De heer Janssen deelt, mede namens mevrouw Matser en de heer De Jong, mee dat inmiddels de eerste groslijst met onderzoeksonderwerpen voor de Randstedelijke Rekenkamer door de Programmaraad is opgesteld en dat de Rekenkamer nu vooronderzoek gaat doen naar die onderwerpen, te weten: de Kaderrichtlijn Water, burgerparticipatie bij de RES'en, het functioneren van de ROM's, het economisch netwerk en de congestie op het elektriciteitsnetwerk. De Rekenkamer besluit uiteindelijk welke twee onderwerpen onderzocht worden volgend jaar.

De heer De Hartog herinnert zich dat de Randstedelijke Rekenkamer ook de fracties nog zou consulteren over onderwerpen. Hij vraagt of dat geschrapt is.

De heer Janssen antwoordt dat dit de uitkomst is van de inventarisatie bij de vorige Staten. De Randstedelijke Rekenkamer haalt ieder jaar bij alle fracties ideeën op, op basis waarvan de Programmaraad een groslijst opstelt. De Randstedelijke Rekenkamer doet vervolgens vooronderzoek en neemt het uiteindelijke besluit.

De heer Berlijn vraagt of Provinciale Staten van Utrecht er nu nog verder bij betrokken worden.

De heer Janssen antwoordt dat Provinciale Staten van Utrecht al betrokken zijn geweest bij de inventarisatie van onderwerpen, voorafgaand aan het net geschetste proces.

4. Ingekomen stukken

Er zijn geen ingekomen stukken.

5. Ingekomen stukken vanuit GS

Er zijn geen ingekomen stukken.

6. Verslag Financiële Audit Commissie van 30 augustus 2023

Het verslag van de vergadering van 30 augustus 2023 wordt vastgesteld.

7. Termijnagenda en motielijst

De voorzitter neemt aan dat de openstaande vragen van CU, PvdA en CDA over de Zomernota 2023 en het Treasury Statuut schriftelijk beantwoord zijn, zoals toegezegd.

8. Rondvraag

Er zijn geen rondvragen ingediend.

Ter bespreking

9. [SV Zienswijze ontwerpwijziging Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer](#)

De voorzitter geeft het woord aan mevrouw Hoenderdos voor een toelichting op de voorgestelde wijzigingen die noodzakelijk zijn om aan de Wgr en de Wnra te voldoen en om opvolging te geven aan de zienswijze van Noord-Holland over de governance van de Randstedelijke Rekenkamer.

Mevrouw Hoenderdos legt uit dat alle gemeenschappelijke regelingen langskomen voor een zienswijze als gevolg van een aanpassing van de Wgr. De Randstedelijke Rekenkamer heeft de artikelen toegevoegd die in de Wgr zijn aangepast met betrekking tot de actieve informatieplicht en participatie en heeft daarnaast wat technische aanpassingen gedaan. Bovendien wordt 'Ad-hoccommissie' structureel gemaakt, wat betekent dat deze commissie onder de naam commissie Bestuur en Financiën minstens twee keer per jaar bijeenkomt voorafgaand aan de Programmaraad om de Staten via hun vertegenwoordiging in deze commissie te informeren over de bestuurlijke en financiële aangelegenheden van de Randstedelijke Rekenkamer, wat tot nu toe nog niet goed geregeld was. Mevrouw Hoenderdos vertegenwoordigt vandaag voor het laatste als directeur de Randstedelijke Rekenkamer.

De heer Janssen heeft geen vragen, maar maakt van de gelegenheid gebruik om mevrouw Hoenderdos namens de VVD te bedanken voor haar inzet voor de Randstedelijke Rekenkamer.

De voorzitter bedankt haar namens de FAC voor haar jarenlange inzet en onderstreept de waardering van de FAC met een bos bloemen. Zij stelt vast dat het Statenvoorstel als hamerstuk doorgeleid kan worden naar Provinciale Staten.

10. [SV Programmabegroting 2024](#)

De voorzitter geeft een inleiding. Op 4 oktober 2023 heeft een 'tafelijessessie' plaatsgevonden en op 9 oktober 2023 zijn de antwoorden op de technische vragen beschikbaar gekomen. In deze begroting is het coalitieakkoord nog niet uitgewerkt. Dat zal gebeuren in de Strategische Agenda Provincie Utrecht en dat zal leiden tot een eerste begrotingswijziging die in november 2023 verwacht wordt. De voorliggende begroting kijkt niet alleen naar de toekomst, maar geeft in paragraaf 1.6, Majeure wijzigingen, ook een tussentijdse rapportage. Hoewel daarmee invulling gegeven wordt aan een toezegging, vraagt het college of de Staten de voorkeur geven aan een tussentijdse rapportage in de begroting zelf of aan een rapportage in Statenbrief of een ander document. Dit is ook het moment, waarop de commissie haar inbreng kan geven met betrekking tot de overschrijding op Mobiliteit.

Eerste termijn

Mevrouw Oude Luttikhuis heeft met name vragen over de bestuurlijke hoofdlijnen (bladzijde 7) van de papieren versie. Zij vraagt hoe en waar de beoogde 50 ha functieverandering en 300 ha nieuwe natuur gerealiseerd kunnen worden.

De voorzitter wijst erop dat dit een inhoudelijke vraag is die thuishoort bij de commissie RGW.

Mevrouw Oude Luttikhuis vervolgt haar bijdrage. Zij denkt dat het niet handig is om op voorhand 20 miljoen euro uit de reserve te halen, terwijl daaraan waarschijnlijk pas met de Strategische Collegeagenda een bestemming wordt gegeven. Zij heeft gelezen dat er bijna 30 miljoen euro naar het openbaar vervoer gaat (programma Bereikbaarheid), terwijl de provincie wat haar betreft moet blijven investeren in het openbaar vervoer, met name om het buitengebied vitaal en bereikbaar te houden.

De voorzitter wijst erop dat die vraag thuishoort bij de commissie Mobiliteit.

Mevrouw Oude Luttikhuis heeft tijdens de tafelijessessie geen antwoord gekregen over de vraag hoeveel opcenten de provincie per auto krijgt. Zij wil graag weten wat de gevolgen zijn voor mensen zonder auto, als de opcenten vervangen worden door een ingezetenenbelasting.

De voorzitter denkt dat de vraag over de hoogte van de opcenten thuishoort bij de commissie BEM.

Mevrouw Oude Luttikhuis is vooral op zoek naar de berekening; het maakt haar niet uit waar de vraag beantwoord wordt. In de begroting staat dat de provincie in 2024 28 miljoen euro minder gaat besteden dan in 2023, maar daarbij mist zij de toelichting.

De heer Adriani heeft drie reflecties op de begroting, die wat hem betreft ook een plek zou kunnen krijgen in de commissie-Janssen:

- Hij pleit ervoor om de toelichting op grote afwijkingen dichter bij de programma's te zetten.
- Hij noemt de teksten mooi proza, maar hijzelf ziet liever actiepunten. Dat zou ook de omvang ten goede komen.
- Tot slot gaat in op een paar inhoudelijke punten. Zijn vraag wat de gevolgen zouden kunnen zijn van de majeure afwijkingen voor de claim op de saldireserve, is niet beantwoord maar doorverwezen naar de slotwijziging. Als dat de lijn is, dan heeft deze informatie bij de begroting wat hem betreft geen zin. Hij vindt het zorgelijk dat de provincie geen grip lijkt te hebben op de subsidiestromen en daarom vraagt aan de gedeputeerde of dat met de invoering van het nieuwe SAP-systeem beter zal worden. De structurele subsidies die in het overzicht achterin de begroting staan, zijn niet meer structureel ingeboekt na 2025. Hij vraagt of dat betekent dat er ook geen budgetten meer voor zijn. Ook is niet duidelijk of voor alle onderwerpen dezelfde indexeringsystematiek gebruikt wordt. Hij zou daar graag meer inzicht in krijgen. De motorrijtuigenbelasting wordt bijvoorbeeld geïndexeerd op basis van het consumentenprijsindexcijfer, terwijl de landelijke maxima met een ander percentage lijken te stijgen. Tot slot vraagt hij of de voorziening Vitaliteitsverlof niet opgeheven zou moeten worden, omdat de regeling niet meer bestaat.

De heer Gilissen geeft zijn complimenten voor de tafeltjessessie. Hij beperkt zich nu tot de structuur en de opbouw van de begroting en de punten die de VVD belangrijk vindt:

- De VVD wil graag realistisch begroten en daarvoor is inzicht in de majeure afwijkingen nodig.
- De VVD zou graag een update van het lopende jaar krijgen in een aparte brief, zodat er minder tijd zit tussen de update bij de zomernota en de werkelijke verantwoording. De VVD vindt het net als de PvdA belangrijk om te weten hoe wordt omgegaan met die afwijkingen.
- De VVD pleit voor betere indicatoren. Nu kan niet altijd een verband gelegd worden tussen de inzet van de provincie en de resultaten. Veel indicatoren in de begroting zijn statisch en geven dus ook geen inzicht in de ambities van Provinciale Staten. De VVD zou graag zien dat de inhoudelijke ambities in de Strategische Collegeagenda een inhoudelijke vertaling krijgen in de begroting, zodat daarop gestuurd kan worden.

De heer Van den Dikkenberg denkt dat ook mogelijk is om de inzet te bepalen zonder rekening te houden met het beoogde resultaat.

De heer Gilissen antwoordt dat Provinciale Staten als hofleverancier van nieuwe ambities en beleidsdoelstellingen zelf goed moeten nadenken over de manier waarop het verwachte effect in kaart gebracht en gevolgd kan worden. Hij pleit niet voor weer een grote exercitie, zoals drie jaar geleden is gedaan, maar hij vraagt wel of de gedeputeerde bereid is om de Strategische Collegeagenda te gebruiken om de indicatoren inhoudelijk te verbeteren en om op basis van de ambities van zowel het college als Provinciale Staten daarvoor een voorstel te doen.

- Hij sluit zich aan bij de opmerkingen van de PvdA over inzicht in de subsidiestromen. In het licht van de indicatoren is dat nog belangrijker, omdat subsidies vaak een middel zijn om maatschappelijke doelstellingen te realiseren. De VVD vindt het ook belangrijk dat bij de verantwoording van subsidies wordt aangegeven aan welke beleidsdoelen en indicatoren een bijdrage wordt geleverd.
- De VVD vindt de majeure afwijkingen bij het programma Mobiliteit opvallend en zal daarop terugkomen in de commissie Mobiliteit.

De heer De Hartog heeft twee vragen:

- Hij vraagt of de suggesties die hij bij de tafeltjessessie heeft gedaan over de omvang en de leesbaarheid van de begroting nu al wordt verwerkt of dat gewacht wordt op de resultaten van de commissie-Janssen. Hij kan zich niet voorstellen dat burgers een document van 400 pagina's gaat lezen en dat vindt hij zorgelijk.
- De suggestie is gewekt dat Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten in gesprek gaan over de Strategische Collegeagenda. Hij vraagt wat de plannen daarvoor zijn, want hij krijgt niet de indruk dat daaraan serieus inhoud wordt gegeven.

De heer Van den Dikkenberg heeft de volgende vragen en opmerkingen:

- De kopjes in de bestuurlijke inleiding zijn precies hetzelfde als in de Begroting 2023, alsof er niets veranderd is. Daarom ziet hij de eerste begrotingswijziging voor 2024 met belangstelling tegemoet.
- Er zitten veel herhalingen in de tekst. Hij pleit voor een duidelijke structuur, die ook de omvang van het stuk ten goede zou komen, waarbij het waarom wordt opgeschreven bij het programmadoel, het hoe bij het beleidsdoel en het wat in de resultaten.
- Hij vindt het storend dat in een belangrijk voorstel als dit de kopjes boven tabellen niet volledig zijn uitgeschreven.
- Hij is blij met de terugblik, hoewel het de vraag is of de begroting daarvoor de aangewezen plek is. De Staten hebben hierom gevraagd om te voorkomen dat de organisatie na een heel onzeker jaar met een hoge inflatie met problemen zou worden opgezegd door een begroting voor 2024 vast te stellen zonder de ervaringen van 2023 daarin mee te nemen.
- In aansluiting op wat de heer Adriani heeft gezegd, stelt hij voor om de lijst met structurele subsidies tegen het licht te houden. Een aantal subsidies loopt daadwerkelijk af. Als een meerjarendoel behaald is, kan de subsidie wat hem betreft beëindigd worden.

De voorzitter geeft het woord aan gedeputeerde Bakker voor een reactie op de vragen en opmerkingen.

Gedeputeerde Bakker bedankt de Staten voor hun reacties op de eerste, beleidsarme programmabegroting van dit college. Uiteraard komt er een begrotingswijziging met ambities. De opmerking van de heer Van den Dikkenberg over de kopjes vindt hij terecht. Hij bedankt voor de complimenten voor de tafeltjesavond; dat concept zal worden voortgezet. In december komt er dus een begrotingswijziging. Komende week krijgen de Staten een memo over het proces rondom de Strategische Collegeagenda. Op 3 november 2023 gaat het college met de Staten en maatschappelijke organisaties in gesprek daarover en er zal weer een participatieronde plaatsvinden voor de verwerking van de voorstellen uit het coalitieakkoord. Er is een aantal opmerkingen gemaakt over de leesbaarheid en de vele herhalingen van stukken tekst. De gedeputeerde beaamt dat deze begroting een dik boekwerk is geworden. Hij is graag bereid om samen met de commissie-Janssen, te kijken hoe dat beter kan. Hij gaat vervolgens per partij in op de vragen en opmerkingen.

BBB:

- Het saldo van de begroting wordt niet in de reserves gestort, maar blijft als saldo beschikbaar, omdat nog dit jaar de financiële paragraaf uit het coalitieakkoord verwerkt wordt.
- Met betrekking tot de opcenten stelt de gedeputeerde voor om samen te kijken welke informatie BBB precies nodig heeft en of en hoe snel Gedeputeerde Staten dat kunnen leveren.

VVD:

- De afspraak met de FAC was om eenmalige op deze manier te rapporteren over de majeure afwijkingen. De gedeputeerde vindt het logisch dat de commissie-Janssen dit onderwerp meeneemt in haar discussie over de vraag aan welke informatie de Staten behoefte hebben en op welk moment en wat ambtelijk mogelijk is. De FAC neemt geen besluit over die paragraaf; de doorvertaling daarvan komt bij de slotwijziging.
- De gedeputeerde is ook graag bereid om de indicatoren te verbeteren samen met Provinciale Staten. Hij denkt dat het goed zou zijn om bij de kadernota met een aanscherping te komen op basis van het coalitieakkoord en de doorvertaling daarvan.
- Met betrekking tot de subsidiestromen zegt de gedeputeerde dat Provinciale Staten het beleid, de doelen en de manier waarop die gemeten worden, vaststellen en dat de resultaten in principe landen in het jaarverslag. Het nieuwe subsidiesysteem en de invoering van het nieuwe SAP-systeem gaan absoluut helpen.

PvdA:

- De gedeputeerde vindt de indeling van de begroting logisch, maar hij staat open voor suggesties die de informatiewaarde kunnen vergroten. Hij wijst er wel op dat dit de indeling is die de commissie BBV ook hanteert.
- Het digitaliseren van het subsidieproces geeft absoluut meer inzicht in de omvang en de doorlooptijd. In het coalitieakkoord is een belangrijk besluit genomen, namelijk dat de kosten zullen worden toegerekend aan de beleidsopgave. De gedeputeerde is het eens met de opmerkingen die gemaakt zijn over het voortzetten van structurele subsidies. Subsidie volgt inhoud. Als die structureel is, dan moet die ook structureel verwerkt worden.
- Over de indexering van de motorrijtuigenbelasting en de opcenten is eerder een politieke afspraak gemaakt en daaraan heeft het college zich gehouden. In de Kaderbrief 2022 is vastgesteld dat de provincie het indexatiecijfer gebruikt die bij de Meicirculaire wordt gecommuniceerd (3,1%). Er zit voor iedere provincie nog ruimte in de belastingcapaciteit, maar de politieke afweging daarover is aan de Staten.
- In 2022 zijn er nog onttrekkingen gedaan, maar de regeling Vitaliteitsverlof is inderdaad beëindigd. De voorziening is al vervallen, dus de vraag is welke wijziging de heer Adriani zou willen zien.

SGP:

- De SGP heeft ook het een en ander gezegd over de leesbaarheid van de begroting en een mooie oproep gedaan om de scherpste te zoeken in het hoe, waarom en wat.
- Bij de Zomernota 2023 heeft de gedeputeerde al gezegd dat het goed zou zijn om de subsidies tegen het licht te houden, ook al omdat soms de kosten hoger zijn dan de waarde van de subsidie. 'Subsidie volgt inhoud' en dat speelt uiteraard een rol in de uitwerking van het coalitieakkoord.

FvD:

- De gedeputeerde is al ingegaan op de leesbaarheid van de begroting. Hij vindt het punt over de burgerparticipatie begrijpelijk, maar hij maakt wel onderscheid tussen informatie voor de Staten en publieksinformatie. GS moeten PS voorzien van alle relevante informatie om besluiten te kunnen nemen, maar daarnaast moet de provincie ervoor zorgen dat bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties goed op de hoogte gehouden worden. Daar wordt al veel aandacht aan besteed, maar de gedeputeerde gaat graag met de Staten in gesprek over verbeteringen.
- De gedeputeerde heeft al gezegd dat er op korte termijn nadere informatie komt over Strategische Collegeagenda.

De voorzitter geeft gelegenheid voor een tweede termijn.

Tweede termijn

De heer De Hartog komt terug op de leesbaarheid van de begroting. Hij is blij dat er ook aandacht wordt besteed aan de toegankelijkheid van informatie voor de buitenwereld. Blaise Pascal zei ooit: "Ik schrijf je een lange brief want ik had geen tijd voor een korte". Hij vraagt of de omvang van de begroting wellicht mede het gevolg is van de uitdagingen,

waarmee de beleidsorganisatie momenteel geconfronteerd wordt. Hij zou het prettig vinden te horen hoe dat structureel verbeterd gaat worden.

De heer Adriani heeft nog drie punten:

- Na 2026 is de lijst van staat van begrotingssubsidies leeg. Hij vraagt of er in de meerjarenbegroting wel budget is voor subsidies die daarna voortgezet worden.
- Hij weet wat er afgesproken is over de indexatie van de motorrijtuigenbelasting, maar hij constateert dat het Rijk het maximumtarief met een ander percentage aanpast dan in de Meicirculaire staat. Hij wil de achtergrond en de onderbouwing daarvan kennen, zodat de Staten die kunnen betrekken bij hun eigen gesprek over indexering. De gedeputeerde mag deze vraag eventueel op een ander moment beantwoorden.

De heer Gilissen wijst erop dat provincies de vrijheid hebben om andere, lagere tarieven vast te stellen voor de indexatie van belastingen. De VVD is er groot voorstander van om die ruimte te benutten.

De heer Adriani doet niets af aan de bevoegdheden van Provinciale Staten, maar hij wil het eerst snappen, alvorens erover te discussiëren.

- De discussie over indicatoren wil hij zo veel mogelijk beperken. Wat hem betreft gaat het vooral om indicatoren die een causaal verband leggen met de inzet van de provincie en indicatoren die een trendanalyse geven.

De heer Limmen is als vertegenwoordiger van nieuwkomer Volt nog terughoudend met vragen vanwege de complexiteit en de gedetailleerdheid van de informatie. Volt is benieuwd naar stresstest. Volt voorziet een aantal majeure ontwikkelingen die van grote impact zouden kunnen op de Programmabegroting 2024. Spreker vraagt of er gewerkt wordt met een worst-case scenario. Volt wil de stresstest en het coalitieakkoord gebruiken om te reageren op de risico's in de begroting.

De voorzitter deelt voor de duidelijkheid mee dat de heer Limmen mevrouw Blekxtoon en de heer De Jong vervangt die voor een conferentie in Brussel zijn.

De heer Gilissen heeft niet opgeroepen tot een uitgebreide politieke en ambtelijke exercitie over indicatoren, maar wel om de scherpste te zoeken. Hij sluit zich aan bij de woorden van de heer Van den Dikkenberg daarover. Hij begrijpt dat de majeure wijzigingen nu alleen ter informatie zijn aangeboden. Wat hem betreft wordt het bij de slotwijziging echter wel een politiek punt van discussie.

Mevrouw Matser hoorde tweemaal een oproep om geen uitgebreid traject op te tuigen rond de doelenboom, maar zij roept de Staten juist op om dat wel te doen, omdat het belangrijk is en omdat het gaat over de beleidsdoelen voor de komende vier jaar.

De voorzitter constateert dat dit ook een oproep is aan de commissie-Janssen. Zij geeft het woord aan de gedeputeerde Bakker voor een reactie in tweede termijn.

Gedeputeerde Bakker gaat in op de vragen en opmerkingen:

- Hij beaamt dat het heel belangrijk is om heel goed te bekijken welke informatie Provinciale Staten nodig hebben om besluiten te kunnen nemen. In reactie op de heer De Hartog beaamt hij ook het schrijven van goede, korte stukken meer tijd kost. Als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt en de sowieso hoge werkdruk in de P&C-cyclus, kan de organisatie nu nog niet tegemoetkomen aan de wens om het korter en bondiger te doen, maar wat de gedeputeerde betreft moet dat in de toekomst wel lukken.
- In antwoord op de vraag van de PvdA zegt de gedeputeerde dat sommige subsidies wel zijn opgenomen in de meerjarenbegroting, maar sommige niet, omdat die nieuw zijn in het coalitieakkoord. Het voornemen om een subsidieregeling op te tuigen is nog niet altijd ingevuld. Bij de begrotingswijziging komt het college hierop terug.
- De nieuwe coalitie heeft de politieke afspraak over de indexering van de motorrijtuigenbelasting doorgetrokken, maar de gedeputeerde heeft geen antwoord op de vraag waarom het Rijk bepaalde keuzes maak. Hij stelt voor dat hij die vraag samen met de vraag van mevrouw Oude Luttikhuis schriftelijk of op een andere manier beantwoordt.
- De gedeputeerde beaamt dat indicatoren af en toe nog geen antwoord geven op de vraag hoe zichtbaar kan worden gemaakt dat de inzet van de provincie ook daadwerkelijk leidt tot de gewenste impact. Hij neemt de aanbevelingen mee.
- De stresstest wordt volgens de gedeputeerde uitgevoerd bij de begrotingswijziging. De Staten worden er dan ook nader over geïnformeerd.
- In reactie op mevrouw Matser zegt de gedeputeerde dat het heel veel tijd kost om het hele raamwerk van de begroting op te schudden en dat het ook leidt tot heel veel discussie. Wat hem betreft is het raamwerk goed, maar moet er gezocht worden naar betere indicatoren om de effecten te meten. De gedeputeerde is geen voorstander van een diepgravend onderzoek, ook al omdat dat drie geleden ook al is gedaan.

De heer Van den Dikkenberg vraagt naar aanleiding van de beantwoording of het raamwerk altijd leidend is voor de structuur. In zijn eerste bijdrage heeft hij gezegd dat doelen geschrapt zouden moeten worden, als die behaald zijn. Hij vraagt of het wel mogelijk om individueel meerjaren- of beleidsdoel te veranderen.

Gedeputeerde Bakker antwoordt dat dat kan en dat dat ook af en toe gedaan wordt. Hij had echter de indruk dat GroenLinks het hele raamwerk, dus programma, doelenboom enzovoorts, tegen het licht wil houden en omzetten. De gedeputeerde is graag bereid tot een aanscherping, maar hij wil het ook werkbaar houden voor de medewerkers.

De heer Limmen vraagt of de Staten nog kunnen reageren op de opzet en aanpak van de stresstest.

Gedeputeerde Bakker antwoordt dat de medewerkers altijd bereid zijn om Statenleden bij te praten. Er wordt geen opzet rondgestuurd, want de stresstest vindt ieder jaar plaats.

De heer De Hartog begrijpt dat de ambtelijke organisatie op dit moment met uitdagingen te kampen heeft, maar hij maakt zich zorgen over de controlerende functie van Provinciale Staten die belangrijk is voor het democratisch proces. Als de controlerende functie daardoor onder druk komt te staan, dan moet er echt iets veranderen.

Gedeputeerde Bakker benadrukt dat de controlerende taak van Provinciale Staten absoluut niet in het geding is. Hij heeft alleen de werkbaarheid voor de organisatie aan de orde willen stellen als een soort winstwaarschuwing. De gedeputeerde is bijvoorbeeld graag bereid om extra in te zetten op burgerparticipatie bij de begroting, maar alleen als extra stappen haalbaar zijn. De controlerende taak van de Staten en het maken van een goed jaarverslag zijn van een totaal andere orde.

De voorzitter constateert dat een aantal zaken meegenomen wordt door de commissie-Janssen en dat de gedeputeerde een aantal toezeggingen heeft gedaan. De PvdA en de VVD hebben al aangegeven dat de paragraaf majeure afwijkingen niet per se in de begroting hoeft, maar de SGP geeft daar juist de voorkeur aan. De commissie-Janssen zal zich buigen over de vraag welke informatie de Staten in welke documenten willen ontvangen. Het voorstel wordt daarna weer besproken. De voorzitter heeft de volgende toezeggingen genoteerd:

- De gedeputeerde komt separaat terug op de vragen die gesteld zijn over de opcenten/motorrijtuigenbelasting per voertuig en de verschillen in indexering tussen de provincie en het Rijk.
- De gedeputeerde gaat aan de slag met de indicatoren en de verbinding met de beleidsdoelen aan de slag en komt daarop terug in de FAC.

De heer Gilissen heeft de gedeputeerde horen zeggen dat hij erop terugkomt in het kader van de kadernota. Hij vraagt of daarin bij de Strategische Colleageagenda al enig inzicht gegeven kan worden.

Gedeputeerde Bakker vindt dat laatste wat ambitieus. Het lijkt hem goed om het bij de kadernota te laten landen. Hij komt nog even terug op de majeure afwijkingen. In principe was de afspraak om dit eenmalig te doen. Hij vindt in de begroting zelf geen optimale plek. In principe hoort deze rapportage bij de zomernota en de slotwijziging. Daar houdt het college vooralsnog aan vast.

De voorzitter concludeert dat het SV Programmabegroting 2024 als normaal debat geagendeerd zal worden voor Provinciale Staten.

11. [Memo Budgetbrief PwC Jaarrekeningcontrole budget 2023 en 2024](#)

De voorzitter geeft een inleiding. Ter voorbereiding van dit agendapunt is de werkgroep PwC met de accountant bijeengewees. Afgelopen jaar is het budget door allerlei redenen onvoldoende gebleken. De werkgroep wil voorkomen dat dat opnieuw gebeurt en pleit daarom voor realistische prognoses in plaats van ambitieuze inschattingen. Omdat PwC zich nog grote zorgen maakt over de onvervulde vacatures, de inhuur, het personeelsverloop, de verbetertrajecten enzovoorts, moet het budget omhoog. De vraag is of de FAC kan instemmen met het gevraagde budget en het advies van de werkgroep.

Eerste termijn

De heer Adriani is tevreden over de werkgroep en neemt het advies over. De PvdA maakt zich wel zorgen over de broosheid van de financiële organisatie van de provincie en vindt de huidige accountantskosten buiten proportioneel. Het is nu nodig, maar het mag niet jaren zo doorgaan. Spreker vraagt welke concrete toezegging de gedeputeerde kan doen over een verbetertraject en de termijn, waarop dat gerealiseerd moet zijn, en hoe de Staten de vinger aan de pols kunnen houden om te voorkomen dat bij de aanbesteding in 2025 de organisatie nog niet op orde is.

De heer Janssen sluit zich bij de woorden van de heer Adriani. Hij vindt het teleurstellend te moeten constateren dat er een terugslag is na het programma Bedrijfsvoering Beter. In aanvulling op de bijdrage van de heer Adriani vraagt hij de gedeputeerde om een analyse en of hij een verbeterplan kan toezeggen met concrete acties en concrete tussentijdse doelen, zodat de FAC de voortgang kan volgen. De provincie heeft een aanvraag gedaan in het kader van het UPLG.

Spreker vraagt zich echter af of de provincie wel bij machte is om dat administratief goed te verwerken, als de provincie die middelen krijgt toegewezen. Hij vindt daarom dat de Staten er vanuit dat perspectief dichter bovenop moeten zitten dan staatsrechtelijke vereist is.

De heer Hartog sluit zich gedeeltelijk aan bij de woorden van de heer Janssen. Hij benadrukt overigens dat hij veel respect heeft voor de medewerkers in de beleidsorganisatie. Zij verzetten heel vele werk, dus niets ten nadele van hen. Hij is het met de heer Janssen eens dat het in principe niet nodig zou moeten zijn dat de Staten zich bemoeien met de beleidsorganisatie, maar dat is nu helaas wel nodig, omdat de uitdagingen direct invloed hebben op het budget.

De heer Van den Dikkenberg onderstreept de vragen van PvdA en VVD, want de bespreking met de accountant heeft bij hem de vraag opgeroepen of de stappen die gezet zijn, wel voldoende zijn.

De heer Koren denkt dat dit het resultaat is van de wens om realistisch te budgetteren, maar dat neemt niet weg dat hij de zorgen van PvdA en VVD onderstreept. De organisatie is zich bewust van de problemen en daarom wil hij niet op de stoel gaan zitten van de organisatie of Gedeputeerde Staten, maar het zal wel opgelost moeten worden. Wat hem betreft moet rekening gehouden worden met alle scenario's om te voorkomen dat het komend jaar het budget weer niet voldoende is bij de minste of geringste tegenslag.

De heer Wolting stelt voorop dat een controlerend accountant soms meer vraagt dan een gek kan beantwoorden en dat dit lang niet altijd de afspiegeling is van de kwaliteit van de organisatie. Soms kan het effectiever zijn om meer aan de accountant te betalen en daarmee te besparen op eigen personeelskosten. Spreker vraagt wat de gedeputeerde daarvan denkt.

De heer Limmen sluit zich aan bij vorige sprekers. Provinciale Staten hebben in het voorjaar een presentatie gekregen over het HRM van de provincie. Volt pleit voor een strategische vorm van personeelsplanning en een andere manier van omgaan met arbeidsmarktproblematiek. Het is belangrijk dat de organisatie intern inspeelt op de veranderingen.

De heer De Hartog zet een kanttekening bij de suggestie van de heer Wolting. Hij is geen voorstander van het idee om meer geld uit te geven aan de accountant en te bezuinigen op de interne organisatie, alleen omdat dat financieel-technisch handiger is. De interne organisatie voert in principe de werkzaamheden uit en de accountant controleert.

De voorzitter geeft het woord aan de gedeputeerde voor een reactie op de opmerking en vragen.

Gedeputeerde Bakker neemt de signalen van de FAC zeer serieus. De organisatie komt van ver, maar hij is ervan overtuigd dat de ontwikkeling de goede kant opgaat. Dat blijkt ook uit het accountantsverslag van afgelopen jaar. Het college wil realistisch zijn, maar ook waken voor te veel somberheid. Dat neemt niet weg dat de punten die de FAC noemt, zeer valide zijn. De gedeputeerde geeft een reactie op de vragen en opmerkingen:

- In de afgelopen jaren is geïnvesteerd in betere financiële systemen, zoals het SAP-systeem en het subsidiesysteem. Die beide moeten geïntegreerd worden en dat moet op een gegeven moment gaan renderen.
- De accountant heeft geconstateerd dat er op aantal onderwerpen expertise mist, bijvoorbeeld over grondzaken. Bij de kadernota is al gezegd dat daarin geïnvesteerd zal worden. Dag in dag uit wordt gewerkt aan het vergroten van de expertise op de gebieden, waarover de accountant vragen heeft gesteld en dat geldt ook voor de eigenaarsrol van de provincie.
- Het programma Versterken Financiële Keten wordt op dit moment opgezet. De gedeputeerde verwacht dat er twee jaar nodig zal zijn om de financiële processen verder te verbeteren, maar een harde deadline wil hij daaraan niet verbinden. Volt merkt terecht op dat er elementen in zitten, waarmee de organisatie zelf aan de slag moet. De provincie moet een aantrekkelijke werkgever zijn, maar dat kan niet voorkomen dat er mensen met pensioen gaan en dat er van buitenaf aan mensen wordt getrokken.
- Tot slot hoopt de gedeputeerde dat de organisatie erin slaagt om wat meer 'rust, reinheid en regelmaat' te krijgen in de processen en de personele ontwikkelingen. Hij is ervan overtuigd dat de organisatie met deze realistische inschatting in de komende jaren zal toewerken naar een consistente lijn en minder verrast zal worden door bevindingen van de accountant. Daarover gaat het college met de accountant en de Staten verder in gesprek.

Tweede termijn

De heer Adriani constateert dat de Staten de vinger aan de pols willen houden om te voorkomen dat zij eind 2024 terugkijken op goede bedoelingen, maar weinig resultaten. Hij vraagt hoe de gedeputeerde de FAC bij het nieuwe stappenplan wil betrekken.

De heer Wolting hoort al vier jaar dat eraan gewerkt wordt en dat de organisatie over een paar jaar weer op orde is. Het lijkt echter een voortdurende strijd en hij zou daarop beter willen anticiperen.

De heer Janssen denkt ook aan wat de vorige gedeputeerde heeft gezegd. Zijn conclusie is echter dat de organisatie nu al vier jaar op weg is, maar dat het maar niet lijkt te lukken. Volgens de gedeputeerde gaan het nieuwe SAP-

systeem en het nieuwe subsidiesysteem helpen, maar spreker zou in mei 2024 graag willen horen of dat zo is en wat de resultaten zijn. Hij wil voorkomen dat er bij de volgende jaarrekening bijvoorbeeld weer discussie ontstaat over moeilijk te verantwoorden subsidies. Hij vraagt nogmaals of de FAC een stappenplan kan krijgen met concrete mijlpalen.

De heer De Hartog proeft relatief weinig vertrouwen dat de situatie gaat verbeteren. Hij heeft zelf behoefte aan informatie die hem weer wel het vertrouwen geeft dat het binnen afzienbare tijd goedkomt. Systemen zijn belangrijk, maar het gaat uiteindelijk om de mensen. Als een organisatie om welke reden dan ook, zaken niet op de rit krijgt, dan moet daarnaar gekeken worden.

De heer Janssen benadrukt dat het wat hem betreft niet gaat over vertrouwen. Hij heeft vertrouwen in de mensen, die wat hem betreft allemaal met de beste bedoelingen en grote inzet bezig zijn.

De heer De Hartog benadrukt ook dat het zeker niet gaat over gebrek aan vertrouwen in de mensen, maar wel over gebrek aan vertrouwen dat het in de toekomst beter zal gaan.

Mevrouw Oude Luttikhuis denkt dat diepte-investeringen in medewerkers nodig zijn. De dienstverbanden bij de provincie zijn kort in vergelijking met de financiële sector. Zij heeft eerder al eens gevraagd om een werknemerstevredenheidsonderzoek. Dat levert veel bruikbare informatie op. Zij informeert naar de stand van zaken.

De heer Limmen heeft net het grote belang van een strategische personeelsplanning benadrukt. Hij is het met de heer De Hartog eens dat systemen belangrijk zijn, maar dat het gaat om de mensen. Het personeel van de provincie is dienstbaar en goed gekwalificeerd, maar er is een mechanisme in de organisatie, waardoor uitholling dreigt. Hij vraagt om een heel gericht plan van het management en de HR-afdeling voor een kwalitatief goede invulling van het ambtenarenapparaat.

De heer Van den Dikkenberg heeft er in het verleden ook steeds op gewezen dat cultuur een belangrijke rol speelt en dat een cultuurwijziging nodig om voldoende scherpte te krijgen op het financiële deel van het werk. Het college wil niet te somber maar realistisch zijn. Wat spreker betreft zijn de oplossingen echter te weinig realistisch en juist daarom heeft ook hij behoefte aan het gestructureerde stappenplan, waar de heer Janssen om vraagt.

De voorzitter geeft het woord aan gedeputeerde Bakker voor een reactie in tweede termijn.

Gedeputeerde Bakker bedankt voor de reacties. In reactie op de bijdrage van de heer Wolting zegt hij dat het beter moet, dat er geen sprake van is dat hij en de organisatie zich hierbij neerleggen en dat er inderdaad alleen realistische doelen helpen. De medewerkers moeten wat hem betreft geholpen worden bij de volgende stappen en daarbij moeten de elementen structuur en cultuur met elkaar verbonden worden. Hij proeft hier in de FAC de oproep om de ambitie om het beter te doen vast te houden en dat wil hij ook graag. Hij stelt voor om in de FAC van januari 2024 een presentatie te geven over het programma Versterken Financiële Keten en te bespreken welke informatie de FAC op welk moment wil krijgen. Daarnaast stelt hij voor om de FAC ergens in het voorjaar bij te praten over het Green Oak- en het subsidiesysteem. Tot slot gaat hij in op de opmerking over HR en organisatieontwikkelingen. De provincie Utrecht is een professionele organisatie met duizend fte, waar iedere twee jaar een belevingsonderzoek gedaan. Een fijne cultuur en goed werkgeverschap hebben de volle aandacht van het college en het concernmanagementteam. Het wordt absoluut strategisch bekeken.

De voorzitter heeft de volgende toezeggingen genoteerd:

De gedeputeerde heeft toegezegd in januari 2024 met de FAC te gaan praten over het te zetten programma Versterken Financiële Keten en de FAC in het voorjaar bij te praten over de stappen die zijn gezet en hoe het functioneert.

Gedeputeerde Bakker wil de FAC graag in januari 2024 bijpraten over het programma en in het voorjaar 2024 over het Green Oak- en het subsidiesysteem.

De voorzitter concludeert dat de FAC instemt met de inhoud van de Budgetbrief PwC Jaarrekeningcontrole budget 2023 en 2024 en sluit de behandeling van dit agendapunt. Zij schorst de vergadering voor enkele minuten.

Schorsing

12. Presentatie rechtmatigheidsverantwoording

De voorzitter heropent de vergadering. Zij verwelkomt de heer El Mansouri die een presentatie zal verzorgen over de gevolgen van de rechtmatigheidsverschuiving van de accountant naar Gedeputeerde Staten. Provinciale Staten kunnen vandaag kaders en aandachtspunten meegeven aan de portefeuillehouder. Het onderwerp wordt ter bespreking geagendeerd voor de volgende FAC en in december 2023 zullen Provinciale Staten een besluit nemen. Zij geeft het woord aan de heer El Mansouri.

De heer El Mansouri maakt bij zijn presentatie gebruik van een praatplaat die ook bij de stukken zit.

Rechtmatigheid.

Rechtmatigheid gaat over het voldoen aan wet- en regelgeving. Bij de jaarstukken gaat het om financiële rechtmatigheid en niet om juridische rechtmatigheid. Gedeputeerde Staten zijn en blijven verantwoordelijk; de verandering zit in het feit dat de accountant vanaf het boekjaar 2023 geen rechtmatigheidsoordeel meer opneemt in de controleverklaring. De rechtmatigheidsverantwoording wordt onderdeel van de jaarstukken. Om de rechtmatigheidsverantwoording te kunnen opstellen is kaderstelling nodig. De commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) heeft in de recent gepubliceerde Kadernota 2023 stellige uitspraken gedaan over de vereisten, maar laat een aantal keuzes aan PS en GS. De commissie BBV stelt echter wel voor om de modelteksten van de VNG over te nemen. Artikel 6 in de Financiële Verordening is al adequaat en het voorstel is om dat artikel te behouden en om daaraan de modeltekst van de VNG toe te voegen als artikel 8c. Momenteel zijn de regels voor de begrotingsrechtmatigheid verdeeld over de Financiële Verordening en de nota Reserves en Voorzieningen, maar die zullen uiteindelijk allemaal worden vastgelegd in de Financiële Verordening.

Rechtmatigheidsverantwoording

Voor de rechtmatigheidsverantwoording in de paragraaf Bedrijfsvoering dienen een verantwoordingsgrens en een rapportagegrens te worden vastgesteld door Provinciale Staten tussen 0% en 3%. Afwijkingen boven die grens dienen opgenomen worden in de rechtmatigheidsverantwoording. Dit is niet hetzelfde als de materialiteitsgrens van 1% die de accountant hanteert. De minister van BZK wil graag dat die grens in de toekomst verhoogd wordt naar 2%. Dit zal naar verwachting vanaf 2024 ingevoerd worden. De Staten wordt geadviseerd om met de verantwoordingsgrens wel aan te sluiten bij de grens van de accountant (voor 2023 1%). In de conceptbeleidsnota van de commissie Bedrijfsvoering en Auditing Decentrale Overheden (BADO) staat echter wel dat afwijkingen toegelicht dienen te worden.

Rapportagegrens

Dan dient de rapportagegrens vastgesteld te worden voor opname van een toelichting op afwijkingen in de paragraaf Bedrijfsvoering. De Staten mogen die grens bepalen; voor de accountant ligt die grens op 250.000 euro.

Verantwoordingsgrens

Het voorstel is om voor nu aan te sluiten bij de grens die de accountant hanteert, namelijk 1%, en om die vanaf 2024 te verhogen naar 2%, als de accountant dat ook doet.

Afwijkingenadministratie

Om tot de rechtmatigheidsfouten te komen, wordt er een afwijkingenadministratie bijgehouden, waarin alle afwijkingen worden bijgehouden vanaf de rapportagegrens.

Controleverordening

Naast de wijzigingen in de Financiële Verordening is een beperkt aantal technische wijzigingen nodig in de Controleverordening, onder andere met betrekking tot het normenkader. Het normenkader dient jaarlijks geactualiseerd te worden en betreft de interne regelgeving, Provinciale Statenbesluiten en externe wet- en regelgeving die van toepassing zijn op de financiële rechtmatigheid. Deze wijzigingen zullen voor 2023 gecombineerd worden in één Statenvoorstel. Uiteindelijk komt de rechtmatigheidsverantwoording van Gedeputeerde Staten in de jaarstukken. In het verleden stelde de FAC kritische vragen over de rechtmatigheid aan de accountant, maar in de nieuwe situatie worden GS de primaire gesprekspartner van de FAC.

Voorstel

Met voorliggend voorstel wordt de FAC wordt gevraagd of zij kan instemmen met de voorgestelde begrotingsrechtmatigheid en de wijzigingen in de Financiële Verordening, de technische wijzigingen in de Controleverordening, een verantwoordingsgrens van 1% voor 2023 en 2% voor de jaren daarna en een rapportagegrens van 250.000 euro.

De voorzitter geeft gelegenheid voor vragen.

De heer Janssen heeft de volgende vragen:

- Is de grens tussen 0% en 3% voor de rechtmatigheidsverantwoording het totaal van allerlei kleinere fouten of geldt die grens voor elke fout apart?
- Het meest interessant is de vraag hoeveel ruimte PS aan GS geven om vastgestelde budgetten te overschrijden, voordat gesproken wordt over onrechtmatig. Met investeringen wordt niet sterk gefocust op de jaarschijven, maar daarbij wordt gekeken of die nog passen in de totale investeringssom. Wordt daarbij ook gekeken of de investering aan het eind van de periode nog binnen het budget uitgevoerd kan worden?
- Met betrekking tot de begrotingsrechtmatigheid had hij graag een aantal keuzes of scenario's voorgelegd gekregen in plaats van alleen het voorstel om aan te sluiten bij de VNG. Hij had graag het debat gevoerd over de sturingsfilosofie en de ruimte die PS aan GS willen geven en de inrichting van het budgetrecht van PS.

De heer Adriani bedankt voor de heldere presentatie. Wat hem betreft is het doel van een rechtmatigheidsverantwoording vooral om inzicht te krijgen in de gang van zaken. Het gaat niet om goed of fout, maar om wat erachter zit. Hij pleit ervoor om de verantwoordingsgrens ruim te stellen, maar de rapportagegrens juist laag, want die rapportage geeft juist veel inhoudelijke informatie.

De heer El Hamdaoui vindt het 'praatplaatje' zeer verhelderen en vraagt de gedeputeerde of het mogelijk is om die presentatievorm vaker toe te passen, ook in de communicatie naar de burgers toe.

De heer Wolting vindt dat rechtmatigheid een kwestie van vertrouwen is. Als er afgeweken wordt van wat eerder besloten is, dan moet daarover gerapporteerd worden. Hij is het met de PvdA eens dat vooral de inhoudelijke informatie belangrijk is en dat het belangrijk is ervan te leren. Voor de CU zou 2% een acceptabele grens zijn, maar dat zou dan ook voor 2023 moeten gelden.

De heer Koren vraagt of de gedeputeerde personele uitdagingen verwacht in verband met de invoering van de rechtmatigheidsverklaring. Ten tweede wil hij graag een nadere duiding krijgen van de voorgestelde grenzen. Als Statenlid zou hij de grenzen natuurlijk het liefst zo laag mogelijk stellen, maar hij begrijpt dat dat gevolgen heeft voor de organisatie. Daarom wil hij graag weten wat de voor- en nadelen van zo'n keuze zijn en wat realistisch is.

Mevrouw Oude Luttikhuis vindt dat de Staten niet op voorhand te veel ruimte zouden moeten geven. Daarom zou zij ook voor 2024 1% willen handhaven. Zij sluit zich volledig aan bij de heer Janssen en zij stelt voor dat hij dit punt ook meeneemt in de commissie-Janssen.

De voorzitter antwoordt dat het niet mogelijk is om nu nog iets toe te voegen aan de opdracht voor de commissie-Janssen, omdat de memo Opdrachtbeschrijving Commissie-Janssen (het laatste agendapunt) niet is opgewaarderd.

Mevrouw Oude Luttikhuis herhaalt dat zij de grens voor 2024 op 1% zou willen houden om eerst eens te kijken hoe het gaat.

De heer De Hartog wil net als de heer Koren graag weten wat de impact is voor de Staten en de organisatie, als besloten wordt om de percentages te veranderen. Hij vraagt wie bepaald heeft wat er gaat veranderen, want hij krijgt een beetje het gevoel dat de slager zijn eigen vlees gaat keuren. Als dat gevoel niet juist is, dan wil hij graag weten waarom.

De heer Berlijn wil niet alleen weten waarom, maar ook wat het verwachte effect is van deze verandering en wat daardoor zou verbeteren. Hij vraagt zich in het algemeen af, waarom de Staten vooraf al een zekere mate van overschrijding zouden moeten goedkeuren en of zij dat wel zouden moeten willen. Tot slot vraagt hij wat de Staten er nog aan kunnen doen, als er een overschrijding plaatsvindt.

De heer Van den Dikkenberg zou het percentage voor de vergelijkbaarheid, zeker voor de eerste paar jaar, willen handhaven op 1%. In reactie op de heer Berlijn zegt hij dat het laatste plaatje van de presentatie laat zien hoe de rapportage gebruikt kan worden.

De heer Adriani denkt dat het onrechtmatigheidspercentage geen gevolgen heeft voor de vergelijkbaarheid.

De heer Van den Dikkenberg beaamt dat, maar hij is van de zuivere lijn en wil zowel de rapportagegrens als de verantwoordingsgrens gelijk houden. Hij is er voorstander van om pas te versoepelen, als de organisatie helemaal op orde is.

De heer Adriani komt juist de conclusie dat de grens dan weer wat strakker gezet zou kunnen worden.

De voorzitter vraagt de heer El Mansouri om de vier vragen aan de FAC nog een keer te herhalen, zodat voor iedereen duidelijk is waarmee de commissie instemt, alvorens hij ingaat op de vragen.

De heer El Mansouri herhaalt de vier vragen:

1. Bent u het eens met het voorstel over de begrotingsrechtmatigheid en de voorgestelde wijzigingen in de Financiële Verordening? Dat betekent aansluiten bij de modelteksten van de VNG.
2. Bent u het eens met de voorgestelde wijzigingen in de Controleverordening?
3. Bent u het eens met de voorgestelde verantwoordingsgrens? De lijn is aansluiten bij de accountant: voor 2023 1% en vanaf 2024 2%.
4. Bent u het eens met de voorgestelde rapportagegrens van 250.000 euro?

De voorzitter concludeert dat de commissie een uitspraak moet doen over deze vier vragen.

De heer El Mansouri gaat in op de vragen. In antwoord op de vraag van de heer Janssen zegt hij dat de verantwoordingsgrens geldt voor elke investering afzonderlijk. Bij 1% van de begroting geldt het dus pas vanaf 6 miljoen euro.

De heer Janssen begrijpt dat GS met vier fouten van 4 miljoen euro dus onder de verantwoordingsgrens blijft.

De heer El Mansouri antwoordt dat dat klopt, maar dat die vier fouten wel toegelicht moeten worden in de paragraaf Bedrijfsvoering, omdat ze wel boven de rapportagegrens zitten. Hij vraagt of de heer Janssen zijn tweede vraag wil herhalen.

De heer Janssen vindt het prima dat een jaarschijf overschreden wordt, mits zeker is dat de investering binnen het totale budget kan worden afgerond. Dat vindt hij een voorwaarde en hij vraagt of hij de regel zo kan interpreteren.

De heer El Mansouri antwoordt dat PS en GS dat onderling kunnen bepalen.

De heer Adriani komt terug op het vorige punt en vraagt of hij goed begrepen heeft, dat afwijkingen niet bij elkaar geteld worden voor de verantwoordingsgrens.

De heer El Mansouri antwoordt dat het inderdaad zo in de kadernota rechtmatigheid vastligt.

De heer Adriani constateert dat dat een fundamenteel andere werkwijze is dan de accountant tot nu toe heeft toegepast.

De heer El Mansouri antwoordt dat de rechtmatigheidsverantwoording in de nieuwe situatie een stuk van Gedeputeerde Staten is. Provinciale Staten krijgen meer touwtjes in handen, doordat zij het gesprek voeren met Gedeputeerde Staten over de rechtmatigheidsverantwoording.

De heer Adriani vraagt of het klopt dat alle gevonden rechtmatigheidsafwijkingen bij elkaar opgeteld worden voor het rechtmatigheidsoordeel.

De heer El Mansouri antwoordt dat de verantwoordingsgrens betrekking heeft individuele fouten. Fouten die daarboven zitten, worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Alle fouten die daaronder, komen in de paragraaf Bedrijfsvoering. Theoretisch kan de rechtmatigheidsverantwoording geen effect meer hebben op het al dan niet afgeven van een goedkeurende verklaring door de accountant, want die kijkt in de nieuwe situatie alleen naar de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording. De accountant kan hooguit in de controleverklaring een toelichtende paragraaf opnemen, maar dat zal niet leiden tot een afkeurende verklaring of een verklaring met een beperking.

De voorzitter vraagt of het antwoord helder is voor de heer Adriani.

De heer Adriani vindt het volstrekt nog niet helder. Hij komt er in de tweede termijn op terug.

De heer El Mansouri vraagt of hij alle vragen van de heer Janssen heeft beantwoord.

De heer Janssen heeft nog gevraagd of varianten in de begrotingsrechtmatigheid mogelijk zijn om het debat over te voeren.

De voorzitter constateert dat dit een vraag voor de gedeputeerde is.

De heer El Mansouri antwoordt in de richting van de heer Wolting dat de Staten het percentage nu al op 2% mogen zetten. Dat heeft wel tot gevolg dat de Staten meer rechtsmatigheidsfouten accepteren. Bij 0,5% zouden fouten eerder in de rechtmatigheidsverantwoording terechtkomen, maar dat zou wel meer werk met zich meebrengen. Een lager percentage betekent dus meer werk voor de organisatie alen. Het grote verschil met de oude situatie is, dat het gesprek over de rechtmatigheid straks gevoerd wordt door Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten en niet meer met de accountant.

De voorzitter brengt in herinnering dat de heer Koren nog gevraagd heeft naar eventuele personele uitdagingen en hoe groot het verschil in impact daarop is tussen 1% en 2%.

De heer El Mansouri denkt dat de eerste vraag thuishoort bij de gedeputeerde. De tweede vraag heeft hij al beantwoord.

De heer Koren heeft ook nog gevraagd wat de impact zou zijn, als die 250.000 euro veranderd wordt in 100.000 euro.

De heer El Mansouri antwoordt dat de Staten in dat geval alle afwijkingen boven die grens zullen terugzien in de paragraaf Bedrijfsvoering. De commissie-Janssen gaat bespreken wat de Staten in de begroting willen hebben, maar de Staten bepalen ook wat en hoe zij dat in de paragraaf Bedrijfsvoering willen hebben.

De heer Koren bedoelt te vragen wat de impact is voor het apparaat, als de Staten besluiten om er 100.000 euro van te maken.

De heer El Mansouri antwoordt dat dat waarschijnlijk leidt tot meer bevindingen die in de paragraaf Bedrijfsvoering toegelicht moeten worden.

De voorzitter geeft het woord aan de gedeputeerde voor een reactie. Zij stelt voor dat hij begint met de vragen van de heren Den Hartog en Berlijn over waar dit voorstel eigenlijk vandaan komt, wie heeft bepaald dat er iets moet veranderen en wat het beoogde positieve effect ervan is.

De heer El Mansouri legt nogmaals uit dat de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording deel uitmaakt van een grotere wetswijziging. Het doel ervan is om Provinciale Staten in staat te stellen Gedeputeerde Staten ter verantwoording te roepen voor de rechtmatigheid. Die rechtmatigheidsverantwoording is een verplichting en dat geldt ook voor het vaststellen van een grens (tussen 0 en 3%).

De heer De Hartog begrijpt dat een wetswijziging een voldongen feit is, maar wat hem betreft voelt het bijzonder dat de controle verschoven is van de accountant naar Provinciale Staten, alleen om Provinciale Staten in staat te stellen het gesprek erover te voeren met Gedeputeerde Staten.

De voorzitter geeft het woord aan de gedeputeerde voor een reactie.

Gedeputeerde Bakker benadrukt dat deze bespreking vooral ter informatie is en dat het daadwerkelijke voorstel in de volgende FAC aan de orde komt. De organisatie heeft geen keuze, dit is een verplichting, dus het moet ook gewoon goed. De organisatie heeft er al mee geoefend bij de Jaarrekening 2022 en dat is goed gegaan. Het voorstel komt nu pas naar de commissie als gevolg van de late wet- en regelgeving. Gedeputeerde Staten willen dicht bij de adviezen van de VNG blijven. De gedeputeerde zegt toe na het proces van de jaarrekening de gang van zaken te evalueren en de medewerkers van Concern Control te vragen om erop terug te kijken. De oproep van GroenLinks om meer gebruik te maken van Infographics en beeldende verslaglegging neemt hij mee.

De voorzitter geeft gelegenheid voor een tweede termijn. Zij voegt eraan toe dat in de volgende commissie nog verder gedebatteerd kan worden over het rechtmatigheidspercentage (1% voor 2023 en 2% vanaf 2024).

Tweede termijn

De heer Janssen begrijpt dat de rechtmatigheidsverantwoording meer een politiek gesprek wordt tussen PS en GS over de uitvoering van de begroting. Daarvan ziet hij de voor voordelen, maar hij vindt het wel jammer dat het debat gaat over percentages en niet over de vraag hoeveel ruimte de Staten het college willen geven. Daarom vraagt hij nogmaals of het mogelijk is om het gesprek daarover op de een of andere manier toch te voeren. Als de verantwoordingsgrens en de rapportagegrens betrekking hebben op individuele fouten, dan vindt hij 2% echt veel te hoog. Dan kan het eigenlijk nooit fout gaan.

De heer Langenbach heeft begrepen dat de fouten binnen een programma wel cumulatief zijn, maar niet over hele begroting. Hij vraagt of dat klopt.

De heer Adriani reageert op de vier vragen die aan de FAC gesteld zijn. De eerste twee vragen durft hij nog niet te beantwoorden. Hij heeft ondertussen in de kadernota van de commissie BBV inderdaad gevonden dat het om individuele afwijkingen gaat. In dat geval is het hij het met de heer Janssen eens. Hij gaat zich er verder in verdiepen. Hij blijft voorlopig bij zijn eerdere standpunt: de verantwoordingsgrens ruim en de rapportagegrens juist laag. Maar hij vindt ook dat het college moet kijken wat werkbaar is voor de organisatie.

De voorzitter concludeert dat de heren Janssen, Langenbach en Adriani vragen hebben gesteld over hetzelfde onderwerp en dat zij meer informatie en meer tijd willen om erover na te denken. Zij vraagt hoe zij geïnformeerd willen worden.

De heer Janssen wil graag definitief uitsluitsel krijgen over dit vraagstuk, alvorens zijn standpunt te bepalen. Dat mag schriftelijk.

De voorzitter concludeert dat hij die informatie wil hebben voorafgaand aan de volgende bespreking in de FAC.

De heer Koren heeft nog antwoord gekregen op zijn vraag of de organisatie het aan kan. Hij begrijpt dat de lijst afwijkingen heel lang wordt, als de Staten het bedrag op 100.000 euro zetten, maar hij wil eigenlijk weten wat de gevolgen zijn voor de organisatie. Als het rechtmatigheidspercentage betrekking heeft op individuele gevallen, dan is 2% in absolute zin 12 miljoen euro. Hij is het met de heer Janssen eens dat dat bedrag veel te hoog is en zou hij de voorkeur geven aan 1%.

De heer Wolting vindt 2% dan ook veel te veel en is 1% wat hem betreft echt het maximum. Mocht het toch cumulatief zijn, dan kan 2% wat hem betreft ook nog. Hij pleit er altijd voor om zo dicht mogelijk tegen de standaardverordeningen van de VNG of het IPO te gaan zitten, want daar is goed over nagedacht. De rapportagegrens van 250.000 euro wordt nu ook al gehanteerd en wat hem betreft is dat werkbaar.

De voorzitter geeft de heer El Mansouri het woord voor een reactie.

De heer El Mansouri stelt voor om schriftelijk terug te komen op de vragen van de heer Adriani en de heer Janssen. De vraag wat de impact zou zijn van het verlagen van de rapportagegrens van 250.000 euro naar 100.000 euro leidt tot een technische uiteenzetting over de werkzaamheden die bij een lager bedrag zullen toenemen.

De voorzitter brengt in herinnering dat ook gevraagd is of de keuze voor 1% of 2% invloed heeft op de personeelsbezetting en wat realistisch is.

Gedeputeerde Bakker heeft al gezegd dat de hoeveelheid werk toeneemt, naarmate er scherper gekeken wordt. Wat de keuze ook is, Gedeputeerde Staten zullen daaraan moeten voldoen. Hij stelt voor om in een memo terug te komen op de opties van de heer Janssen, de vraag van de heer Adriani en het punt wat de gevolgen zijn voor de ambtelijke organisatie, als gekozen wordt voor een hoger of lager percentage. Hij benadrukt dat Gedeputeerde Staten natuurlijk bereid zijn om naderhand ook nog vragen te beantwoorden.

De heer Koren heeft bedoeld te vragen of de verschuiving van de verantwoordelijkheid van de accountant naar Provinciale Staten kan leiden tot personele uitdagingen.

De voorzitter concludeert dat gedeputeerde die vraag ook meeneemt in het toegezegde memo. Zij concludeert dat de gedeputeerde heeft toegezegd dat hij een aantal vragen schriftelijk zal beantwoorden. Die antwoorden vindt de FAC van belang om de vier vragen die zijn voorgelegd, te kunnen beantwoorden. Na ontvangst van de antwoorden kan alsnog in de volgende FAC bepaald worden welke grenzen en kaders de Staten willen stellen, al zullen die dan via een amendement ingebracht moeten worden. Zij sluit de beraadslagingen en bedankt de heer Mansouri voor zijn inbreng.

Ter informatie

13. [Memo Opdrachtbeschrijving Commissie Janssen](#)

De voorzitter concludeert dat iedereen hiermee kan instemmen, want de memo is niet opgevaardigd.

14. [Sluiting](#)

De voorzitter bedankt alle aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering van de FAC om 12.00 uur.

Toezeggingen

10. SV Programmabegroting 2024

- Gedeputeerde Bakker heeft toegezegd separaat terug te komen op de vragen die gesteld zijn over de opcenten/motorrijtuigenbelasting per voertuig en de verschillen in indexering tussen de provincie en het Rijk.
- Gedeputeerde Bakker heeft toegezegd aan de slag te gaan met de indicatoren en de verbinding met de beleidsdoelen en daarop terug te komen in de FAC.

11. Memo Budgetbrief PwC Jaarrekeningcontrole budget 2023 en 2024

- Gedeputeerde Bakker heeft toegezegd in januari 2024 met de FAC te gaan praten over het te zetten programma Versterken Financiële Keten en de FAC in het voorjaar bij te praten over de stappen die zijn gezet en hoe het functioneert.

12. Presentatie rechtmatigheidsverantwoording

- Gedeputeerde Bakker heeft toegezegd dat hij een aantal vragen schriftelijk zal beantwoorden voor de volgende FAC.